

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Приймальною комісією

Протокол № 3

2025 р.

Заступник голови Приймальної комісії

Олександр ГУРА

ПОГОДЖЕНО:

Відповідальний секретар Відбіркової
комісії

Олександр ОЛІЙНИК

Гарант освітньої програми

Ірина ШАМА

**ПРОГРАМА
ФАХОВОГО ЗАЛІКУ
З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ**

Освітній ступінь: магістр

Спеціальність: В11 Філологія

Спеціалізація: В11.041 – Германські мови та літератури (переклад включно),
перша – англійська

Освітня програма: Мова і література (англійська)

ЗМІСТ

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА.....	3
II. ФОРМА ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ	3
III. БІЛЕТИ: СТРУКТУРА БІЛЕТУ	4
IV. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ	4
V. СТРУКТУРА ПРОГРАМИ.....	5
VI. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	15

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Метою проведення фахового заліку для вступу на здобуття освітнього ступеня «магістр» галузі знань В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки» зі спеціальності В11 «Філологія» спеціалізації В11.041 «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська» є визначення достатності фахової підготовки вступника для участі в конкурсному відборі на освітню програму «Мова і література (англійська)». Іспит передбачає оцінювання рівня теоретичних знань та практичних навичок вступників відповідно до стандарту вищої освіти для бакалаврського рівня спеціальності «Філологія». Оцінювання проводиться на основі здобутих компетентностей та результатів навчання, отриманих під час попереднього навчання за спеціальністю «Філологія» або за іншою спеціальністю.

При організації і проведенні фахового іспиту необхідно керуватись нормативними актами:

- Порядок прийому на навчання для здобуття вищої освіти в 2025 році;
- Правила прийому до Запорізького національного університету у 2025 році;
- Положення про фахову атестаційну комісію Запорізького національного університету;
- Програмою вступного фахового заліку з «Англійської мови та літератури» до Запорізького національного університету.
- Положення про організацію освітнього процесу в Запорізькому національному університеті.

II. ФОРМА ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Фаховий залік зі спеціальності В11 «Філологія» спеціалізації В11.041 «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська» проводиться у формі комп'ютерного іспиту у вигляді тестування відповідно Положення про організацію освітнього процесу з використанням технологій дистанційного навчання в Запорізькому національному університеті, із застосуванням електронної системи навчання «Moodle».

Пройти тестування можна за місцем перебування вступника, або у спеціально обладнаному комп'ютерному класі. Максимальний час для проведення тестування становить три академічні години.

У разі повітряної тривоги під час складання фахового заліку, іспит переривається, учасники можуть пройти до укриття. Якщо повітряна тривога буде короткочасною, учасники можуть продовжити складання фахового заліку.

Перелік тем для підготовки до фахового заліку зі спеціальності В11 «Філологія» спеціалізації В11.041 «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська» наведено у розділі V.

III. БІЛЕТИ: СТРУКТУРА БІЛЕТУ

Тестове завдання для кожного вступника включає 50 питань поділених на 2 блоки за рівнем складності.

Вступнику надається лише одна спроба для вирішення тестового завдання. У випадку, коли вступник відмовляється виконувати тестове завдання, йому виставляється оцінка 0 балів – «не зараховано». Якщо тестування перервано з технічних причин (відключення світла, відсутність або нестійкість Інтернету) вступнику за його заявою надається додаткова спроба.

IV. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Фаховий залік є формою випробування, що передбачає визначення достатності фахової підготовки вступника для участі в конкурсному відборі на здобуття освітнього ступеня магістра. Оцінка за результатами фахового заліку є однозначною і має одну з двох можливих категорій: «зараховано» або «не зараховано».

Оцінювання фахового заліку базується на наступних критеріях:

1. Знання програмного матеріалу: Вступник має продемонструвати здатність до повного та глибокого розуміння основних тем, що входять до програми фахового заліку. Потрібно показати здатність застосовувати набуті знання в контексті практичних завдань, а також здатність до аналізу, порівняння та синтезу матеріалу.

2. Самостійність у виконанні завдань: Вступник має показати вміння самостійно розв'язувати поставлені завдання, виражати власні міркування, формулювати узагальнюючі висновки та підтримувати свої позиції прикладами з вивченого матеріалу.

3. Точність і логічність відповідей: Відповіді мають бути чіткими, логічними та обґрунтованими, без суттєвих помилок у трактуванні понять і термінів, а також з відповідною деталізацією відповідно до складності питання.

4. Знання додаткової літератури та суміжних дисциплін: Вступник має продемонструвати знання не лише основного матеріалу, а й додаткової літератури, а також застосовувати знання з суміжних дисциплін для більш глибокого розуміння теми.

5. Комунікабельність і здатність до аргументації: Важливо, щоб вступник умів чітко і переконливо викладати свої думки, наводити приклади, відповідати на додаткові питання, аргументувати свої відповіді.

На основі оцінювання цих критеріїв фаховою атестаційною комісією буде винесена одна з двох можливих оцінок:

- **«Зараховано»** – вступник продемонстрував достатній рівень підготовки, який дає змогу брати участь у конкурсному відборі на здобуття освітнього ступеня «магістр».

- **«Не зараховано»** – вступник не продемонстрував достатнього рівня підготовки для участі в конкурсному відборі.

V. СТРУКТУРА ПРОГРАМИ

РОЗДІЛ I. ТЕОРІЯ МОВИ

Тема 1. Мовознавство як наука.

Предмет мовознавства. Існуючі визначення поняття “мова”. Різні підходи до вивчення мовних явищ. Лінгвістичні закономірності і гіпотези. Мовні універсалиї.

Фактори, які зумовили вивчення мовних явищ. Історія формування лінгвістичних знань. Філософія мови. Історичне мовознавство. Дескриптивна лінгвістика.

Галузі мовознавства. Загальне, конкретне, прикладне мовознавство. Зв’язок мовознавства з іншими науками. Методи дослідження мовних явищ.

Тема 2. Природа, сутність і функції мови.

Проблема походження мови. Логосична або релігійна теорія. Дискусії філософів античності про назви предметів за домовленістю між людьми або за природою речей. Теорія “Суспільного договору”. Теорія звуконаслідування. Вигуківна та оноματοпоетична теорії. Трудова або соціальна теорія.

Загальне поняття знака і знакової системи, види знаків їх основні властивості. Види знакових систем і місце мови серед них. Своєрідність мови як знакової системи.

Поліфункціональність лінгвістичної системи. Комунікативна функція мови та її похідні. Мислеоформлююча функція мови та її похідні.

Співвідношення мови і мовлення. Мовленнєва діяльність. Специфічні ознаки мови і мовлення. Форми мовлення. Передумови виникнення письма, етапи його розвитку.

Тема 3. Мова і суспільство.

Мова – специфічне суспільне явище. Історія розвитку ідеї про соціальну природу мови. Співвідношення мови і суспільної свідомості, мови і культури. Взаємовплив суспільного і мовного розвитку і функціонування.

Лінгвістична ситуація, її кількісні і якісні параметри. Ендогосні та екзогосні ситуації. Білінгвізм. Національно-мовна політика. Особливості функціонування мови на сучасному етапі розвитку суспільства.

Тема 4. Система і структура мови.

Розвиток ідеї мовної системності (найдавніші часи, епоха античності, період середньовіччя, кінець 18 – початок 20 ст). Фактори, які ускладнюють дослідження системної організації мови.

Фундаментальні системні ознаки мови. Співвідношення термінів «система» і «структура». Елементи мовної системи і їх основні властивості. Основні види відношень між мовними елементами (синтагматичні, парадигматичні, варіантні, ієрархічні відношення).

Мовні рівні. Рівні основних одиниць і рівні складових одиниць. Принцип виділення мовних рівнів. Одиниці різних рівнів, їх функції. Лінгвістичні дисципліни, які вивчають різні рівні мовної структури.

Тема 5. Класифікація мов.

Існуючі критерії класифікації мов. Ареальна класифікація. Розрізнення мов за функціональним навантаженням.

Типологічна класифікація мов на синтаксичному і морфологічному рівнях. Інкорпоруючі, ізолюючі, аглютинативні, флективні мови. Мови аналітичної і синтетичної будови. Індекс синтетичності. Пасивні, ергативні, номінативні мови.

Генеалогічна класифікація мов. Спорідненість мов і порівняльно-історичний метод. Сім'ї, групи і підгрупи мов. Індоевропейська мовна сім'я.

РОЗДІЛ II. ТЕОРЕТИЧНА ГРАМАТИКА

Тема 1. Основні граматичні поняття.

Грамматична форма. Синтетичні і аналітичні форми. Синтетичні граматичні засоби: флексія, граматичні афікси, внутрішня флексія, редуплікація, суплетивізм. Аналітичні, граматичні засоби: службові слова, порядок слів, інтонація. Грамматичне значення. Поняття опозиції в граматиці. Грамматична категорія. Частини мови. Системи критеріїв. Класифікації слів за частинами мови, запропоновані Л.В. Щербою, Г. Суїтом, В.В. Віноградовим. Проблема частини мови. Принципи класифікації. Різні класифікації частин мови.

Тема 2. Частини мови.

Класифікації слів за частинами мови, запропоновані Л.В. Щербою, Г. Суїтом, В.В. Віноградовим. Проблема частини мови. Принципи класифікації. Різні класифікації частин мови. Іменник як частина мови. Категорія числа її визначення. Іменники *Singularia tantum* і *Pluralia tantum*. Узгодження в числі. Категорія відмінка. Визначення категорії відмінка. Кількість відмінків у різних мовах. Проблема відмінка в теоретичній граматиці англійської мови.

Тема 3. Дієслово як частина мови.

Дієслово як частина мови. Категорія виду. Визначення. Значення теперішнього, минулого і майбутнього часів. Категорія часової віднесеності. Кількість часів в англійській мові. Узгодження часів. Категорія перфекту. Різні трактування категорії перфекта. Перфектна опозиція. Правила вживання перфектних форм. Категорія стану дієслів. Станова опозиція. Двочленні та трьохчленні пасивні конструкції. Особливості пасивного стану в англійській мові. Проблема зворотного, взаємного та середнього станів. Різні трактування категорії стану. Категорія способу. Проблема категорії способу в теоретичній граматиці англійської мови. Дійсний спосіб. Наказовий спосіб. Умовний спосіб.

Тема 4. Речення як головна синтаксична одиниця.

Визначення поняття речення. Специфічні ознаки речення. Граматична форма та граматичне значення речення. Речення і висловлювання. Інтонаційні межі речення. Порядок слів у реченні та його різновиди. Синтаксичні категорії речення. Структурні типи речень. Класифікація речень за метою висловлювання. Просте речення. Одночленні та двочленні речення. Поширені та не поширені речення. Складносурядні та складнопідрядні речення. Види підрядних речень: підрядні додаткові, підрядні означальні, підрядні обставинні, підрядні підметові, підрядні присудкові.

РОЗДІЛ III. ЛЕКСИКОЛОГІЯ

Тема 1. Морфологічна структура англійських слів.

Поняття морфеми. Типологія морфем. Алломорф. Морфологічна будова слова. Корінь, основа, афікси. Типологія афіксів, їх продуктивність. Основні типи морфологічної структури слова в англійській мові. Формування складних слів. Типи складного слова.

Тема 2. Словотворення. Основні типи морфологічного словотворення в англійській мові.

Поняття деривації. Словоскладання. Продуктивні та непродуктивні засоби словотворення. Афіксація. Конверсія та різні типи транспозиції. Скорочення та аббревіація. Реверсія. Бленди. Повтори, рими, чергування голосного в середині кореня, лексикалізація множини.

Тема 3. Семантична структура слова та її розвиток.

Референція, значення та смисл. Мотивація та її типи. Типологія значень: лексичне VS граматичне. Типи лексичного значення. Асоціативний компонент лексичного значення. Основні типи семантичної структури слова. Поняття лексико-семантичного варіанту. Семантична структура слова в синхронії та діяхронії. Пряме та фігуративне значення. Етимологічне значення. Семантичний зсув: чинники та типологія. Шляхи та результати семантичного розвитку.

Тема 4. Англомова лексикографія.

Лексикографія як прикладна галузь лексикології. Теоретична та практична лексикографія. Типи англомовних словників. Історія англомовної лексикографії. Основні проблеми укладання англомовних словників.

РОЗДІЛ IV. ІСТОРІЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Тема 1. Проблема періодизації англійської мови.

Історичні відомості про германські племена: вінділи, бургунди, вандалі, бастарни, певкіни. Підходи до періодизації англійської мови: традиційна (три періоди); лінгвістична (сім періодів).

Тема 2. Давньоанглійські діалекти.

Основні писемні пам'ятки: зразки рунічної писемності. Діалектна класифікація писемних пам'яток: кентський діалект (Кентський гімн, хроніки); уесекський діалект (Англо-Саксонська хроніка, проповіді Вульфстана, літературна діяльність короля Альфреда); мерсійський діалект (хронічки мерсійських королів, гімни); нортумбурійський діалект (поема «Беовульф», поезія Кедмона).

Тема 3. Загальна характеристика середньоанглійського періоду.

Історичні умови розвитку англійської мови в XI – XV століттях: скандинавське завоювання, норманське завоювання. Середньоанглійські діалекти: кетський, південний (південно-західні діалекти), мідлендський (західно-мідлендські, східно-мідлендські, південно-східні), північний, лондонський. Становлення лондонського діалекту. Писемні пам'ятки середньоанглійського періоду: Англо-Саксонський літопис, літопис Британії, «Про часи Генріха VI», Англо-Саксонська хроніка.

РОЗДІЛ V. ВСТУП ДО ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

Тема 1. Класифікація германських мов. Германські мови в складі індоєвропейської мовної сім'ї

Теорія мовної сім'ї. Типи класифікування мов: типологічна, генеалогічна, ареальна класифікації. Геолінгвістика та лінгвогеографія. Індоєвропейська мовні сім'я. Германські мови: історична та традиційна класифікація германських мов (західно-германські, північно-германські, східно-германські мови). Прамова, поняття прото-індоєвропейської мови, розвиток давньогерманських мов: етапи розвитку протогерманської мови.

Тема 2. Розвиток системи консонантизму германських мов.

Порівняння прото-індоєвропейської та прото-германської системи приголосних. Процеси формування германської системи приголосних. 1-й пересув приголосних (Закон Грімма, закон Вернера), 2-й пересув приголосних, 3-й пересув приголосних, ротацізм, гемінація, втрата сонорних приголосних.

Тема 3. Розвиток системи вокалізму германських мов:

Порівняння прото-індоєвропейської та прото-германської системи голосних. Незалежні та позиційні зміни голосних в давню германських мовах. Умлаут. Аблаут. Дифтонгізація та монофтонгізація.

РОЗДІЛ VI. СТИЛІСТИКА

Тема 1. Загальні поняття стилістики як розділу науки про мову.

Предмет і об'єкт стилістики. Зв'язок стилістики з іншими гуманітарними дисциплінами. Основні напрямки розвитку сучасної вітчизняної та зарубіжної

стилістики. Важливість функціонального аспекту в розвитку стилістики на сучасному етапі. Стилїстика мови і стилїстика мовлення.

Тема 2. Стилїстичне розширування словника.

Слово і його значення. Нейтральна і стилїстично маркована лексика. Стилїстичні синоніми, їх співвіднесеність з літературною нормою. Стилїстичне використання термінів. Літературний словник. Розмовна лексика.

Тема 3. Стилїстична семасіологія.

Поняття виражального засобу та стилїстичного прийому на семасіологічному рівні. Фігури заміщення: фігури кількості; фігури якості. Фігури суміщення: фігури тотожності; фігури протилежності; фігури нерівності.

РОЗДІЛ VII. ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА ПЕРЕКЛАДУ

Тема 1. Місце перекладу в системі філологічних дисциплін. Види перекладу та їх специфіка.

Визначення поняття “переклад”. Предмет та об’єкт теорії перекладу. Методи дослідження в перекладознавстві. Галузі науки про переклад: їх об’єкти та цілі. Переклад та суміжні науки.

Види перекладу та критерії їх виокремлення. Жанрова-стилїстична та психолінгвістична класифікації видів перекладу. П.Ньюмарк та Ю.Найда про види перекладу.

Тема 2. Моделювання процесу перекладу.

Визначення моделі перекладу. Денотативна, трансформаційна, семантична та прагматична моделі перекладу. Модель закономірних відповідностей. Модель мовних значень. Модель рівнів еквівалентності. Переваги та недоліки зазначених моделей.

Тема 3. Оцінка якості перекладу. Засоби досягнення адекватності та еквівалентності в перекладі.

Об’єктивна та суб’єктивна сторона перекладацької діяльності. Співвідношення між еквівалентністю та адекватністю перекладу. Основні види перекладацьких відповідників. Варіативні підходи до класифікації перекладацьких трансформацій. Основні види перекладацьких трансформацій: лексичні трансформації, граматичні трансформації. Стилїстичні перетворення в процесі перекладу.

Тема 4. Безеквівалентна лексика як проблема перекладу.

Визначення безеквівалентної лексики.

Перекладознавче визначення реалії. Класифікація реалій в перекладознавстві. Шляхи та засоби відтворення реалій в ПТ, переваги та недоліки цих засобів.

Перекладознавство про визначення та класифікацію фразеологізмів. Складнощі відтворення фразеологізмів в перекладі, причини цих складнощів. Шляхи відтворення фразеологізмів в ПТ. Реструктуровані фразеологізми та їх відтворення в ПТ.

Проблема перекладу власних назв: різниця в підходах. Транскрипція як основний засіб відтворення власних назв. Перекладознавча класифікація власних назв. Переклад власних назв з огляду на їх класифікаційну приналежність.

Неологізми як проблема перекладу. Типи неологізмів в світлі специфіки науки про переклад. Складнощі відтворення нових слів в перекладі. Можливі способи трансляції неологізмів.

РОЗДІЛ VIII. МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Тема 1. Загальні питання методики навчання іноземних мов.

Ступені загальної середньої освіти і навчання іноземних мов. Державний освітній стандарт з іноземної мови. Методи дослідження в методиці навчання іноземних мов. Методика і лінгвістика, методика і педагогіка.

Тема 2. Система навчання іноземної мови.

Поняття “система навчання” та її зміст. Комунікативний підхід у навчанні іноземної мови. Зміст навчання, принципи, цілі навчання, методи навчання, засоби навчання.

Тема 3. Лінгвопсихологічні основи навчання іноземних мов.

Лінгвопсихологічна характеристика мовленнєвої діяльності та спілкування. Проблема навичок та вмінь мовлення у навчанні іноземних мов. Система вправ для формування навичок та вмінь мовлення.

Тема 4. Навчання іншомовного матеріалу.

Навчання граматичного матеріалу. Активний і пасивний граматичні мінімуми. Характеристика граматичних навичок мовлення. Ознайомлення з граматичними структурами активного граматичного мінімуму. Навчання лексичного матеріалу. Навчання фонетичного матеріалу.

Тема 5. Навчання іншомовного спілкування.

Формування мовленнєвої компетенції: навчання аудіювання. Формування компетенції в аудіюванні, характеристика аудіювання як виду мовленнєвої діяльності та уміння, труднощі аудіювання, етапи навчання аудіювання, система вправ для навчання аудіювання. Навчання говоріння (формування компетенції в говорінні): загальна характеристика говоріння як виду мовленнєвої діяльності та уміння, навчання діалогічного мовлення, система вправ для навчання діалогічного мовлення, система вправ для навчання монологічного мовлення. Навчання читання (формування компетенції у читанні): суть читання та його психофізіологічні механізми, труднощі навчання читання, навчання техніки

читання, навчання читання як виду мовленнєвої діяльності. Навчання письма (формування компетенції у письмі: письмо і писемне мовлення, психолінгвістичні механізми письма, етапи навчання писемного мовлення, письмо як засіб навчання та контролю.

Тема 6. Організація та забезпечення процесу навчання іноземної мови в середніх навчальних закладах.

Особливості навчання іноземної мови на різних ступенях, планування навчального процесу з іноземної мови, вимоги до уроку іноземної мови, типи і структура уроків іноземної мови, аналіз уроку іноземної мови, інтенсивне навчання іноземної мови, контроль у навчанні іноземної мови, позакласна робота з іноземної мови.

Тема 7. Короткий огляд методів навчання іноземних мов.

Класифікація методів навчання іноземних мов, перекладні методи, прямі методи, усний метод Гарольда Пальмера, методична система навчання читання Майкла Уеста, сугестивний метод, комунікативний метод, метод повної фізичної реакції, граматико-педагогічний метод, “мовчазний метод”, груповий метод, інтенсивний метод.

РОЗДІЛ IX. ЗАРУБІЖНА ЛІТЕРАТУРА

Тема 1. Антична література.

Основні риси античної літератури: загальні дані про античність: хронологія, географічні межі. Естетична неповторність античної літератури.

Міф як світоглядно-естетичний феномен: поняття про міф. Проблема визначення міфу в сучасному гуманітарному дискурсі. Співвідношення міфу і релігії, міфу і наукового пізнання. Міф як спосіб узагальнення уявлень давньої людини про світ, в якому вона живе та про ті сили, які цим світом керують.

Гомерівський епос: поняття і походження епосу. Поетична техніка епосу. Функції епосу. Техніка виконання епічних пісень. Аеди і рапсоди. Своєрідність епічної фабули і епічного героя. Гомерівське питання. Сюжетна основа поем Гомера «Іліада» і «Одіссея». Засоби характеротворення в поемах Гомера. Композиція «Одіссеї». «Одіссея» і обряд ініціації. Особливості епічної оповіді в поемах Гомера. Стиль поем. Пластичність. Ретардація. Ретроспекція. Порівняння. Постійні епітети.

Тема 2. Література середніх віків та Відродження.

Загальна характеристика літератури західноєвропейського середньовіччя: Середні віки як культурно-історична доба. Поняття «середньовіччя», дискусійні аспекти вивчення літератури доби середньовіччя, середньовіччя у оцінках митців та науковців, періодизація літератури західної Європи середніх віків, середньовічна картина світу, середньовічна концепція людини. Витоки розвитку середньовічної літератури та її специфіка. Роль християнства у виробленні

художнього ідеалу Середньовіччя. Теоцентризм як світоглядна основа тогочасся. Основні характеристики літературної творчості: клішованість жанрів, сакральність слова, символічність і алегоричність, енциклопедизм і універсалізм творчості тогочасних анонімних митців. Етапи розвитку літератури доби середньовіччя соціокультурні фактори, які визначали розвиток літератури на певному етапі середньовіччя.

Відродження як окрема історико-літературна доба: Поняття про Відродження, періодизація та географічні межі Ренесансу. Теорія всесвітнього Відродження та уявлення про Ренесанс як про виключно італійський феномен. Соціокультурні фактори, які сприяли розвитку нового типу світогляду: розвиток міст, прагматизація навчання, зростання ролі освіченості у суспільстві, розвиток науки та мистецтва. Перехід від геоцентризму до антропоцентризму, зверненість мистецтва до змалювання реального земного світу, відхід від середньовічного символізму та алегоризму. ренесансного, роль античного та середньовічного компонентів у Ренесансі, антропоцентризм і гуманізм як ключові концепти ренесансної культури. Гуманізм як ідеологічна основа розвитку ренесансного типу культури. Роль Реформації на становлення літератури у країнах західної Європи. Поняття про ренесансний титанізм. Індивідуалізм у мистецтві: поява нових жанрів у мистецтві, які орієнтовані на зображення індивідуального буття людини, яка виокремлюється із колективу. Основні етапи у розвитку Відродження, специфіка розвитку культури на кожному із етапів.

Тема 3. Література XVII-XVIII ст.

Загальна характеристика бароко та класицизму: Загальна характеристика бароко, питання типології та періодизації. Творчість П. Кальдерона як представника іспанського бароко. Загальна характеристика класицизму.

Французький класицистичний театр: Жанр трагедії у творчості П. Корнеля. Жанр трагедії у творчості Ж. Расіна. Жанр комедії у творчості Ж.-Б. Мольєра.

Англійська література 17 ст.: Загальна характеристика англійської літератури 17 ст. Творчий шлях Дж. Мільтона («Втрачений рай», «Повернений рай», «Самсон-борець»)

Англійський роман 18 ст.: Життєвий та творчий шлях Д. Дідро. «Життя та надзвичайні пригоди Робінзона Крузо». Жанр епістолярного роману у творчості С. Річардсона. Ідейно-художня своєрідність творчості Г. Філдінга.

Ідейно-художня своєрідність творчості Л. Стерна: Життєвий шлях Л. Стерна. «Життя та думки Трістрама Шенді, джентльмена» (питання жанрової специфіки, пародійний аспект, новаторство композиції, особлива («відкрита») манера письма, концепція «коника», форми та прийоми комічного у творі. Поетика «Сентиментальної подорожі».

Загальна характеристика Просвітництва. Французьке Просвітництво: Загальна характеристика Просвітництва як ідейно-філософського руху.

Особливості просвітницької літератури. Дискусії з приводу Просвітництва у сучасному літературознавстві. Життєвий та творчий шлях Д. Дідро. Естетичні принципи, новаторство письменника. Життєвий та творчий шлях Ж. Ж. Руссо. Естетичні принципи, новаторство письменника. Руссоїзм. Життєвий та творчий шлях П. К. Бомарше. Естетичні принципи, новаторство драматурга.

Література Германії. Художні твори та теоретичні праці Г. Е. Лессінга: Загальна характеристика політичної ситуації, тенденцій літературного розвитку в Германії 18 ст. Життєвий шлях Г. Е. Лессінга. Теоретичні праці Г. Е. Лессінга. Новаторство Г. Е. Лессінга-драматурга.

Тема 4. Література XIX ст.

Романтизм як тип художнього мислення та естетична система: Романтизм як світоглядна система у сучасному літературознавчому дискурсі. Історичні передумови та філософське підґрунтя романтизму. Поняття преромантизму. Особливості естетичної концепції романтизму. Течії в літературі романтизму. Жанрова система та особливості поезики романтичної літератури.

Німецький романтизм. Художня практика романтиків Ієнської школи: Загальна характеристика та періодизація німецького романтизму. Основні художні тенденції ієнського «універсального романтизму». Обґрунтування романтичної системи в філософії Ф. та А. Шлегелів. Ідея романтизації світу в творчості Новаліса. Митець і мистецтво в художній практиці Л. Тіка та В. Вакенродера. Філософсько-поетична система Гельдерліна.

Французький романтизм. Суб'єктивний роман у французькій літературі (Ж. де Сталь, Б. Констан, Ф.Р. де Шатобріан, А. де Мюссе): Характер розвитку романтизму у Франції. Генезис романтичного психологічного роману. Еволюція творчості Ж. де Сталь. Утвердження романтичного світогляду в романах «Дельфіна», «Корінна». «Новий герой» творчості Ф.Р. де Шатобріана («Атала», «Рене»). Суб'єктивний роман Б. Констана «Адольф». Тема сучасного покоління в романі А. де Мюссе «Сповідь сина століття».

Реалізм як естетична категорія і художня система в сучасному літературознавчому дискурсі.: Проблема визначення категорії «реалізм» в сучасному літературознавстві. Характер співвідношення романтичної та реалістичної естетики. Історичні передумови та філософське підґрунтя реалізму.

Особливості естетичної концепції реалізму. Концепція типового у літературі реалізму. Принципи та способи типізації. Жанрова система та особливості поезики реалізму.

Реалізм у Франції.: Утвердження принципів реалістичної типізації у французькій літературі. Становлення теоретичної концепції французького реалізму. Розвиток фізіологічного нарису у Франції. Зв'язок французького реалізму з романтичною традицією.

Англійський реалізм. Творчість Дж. Остен як проміжна ланка між Просвітництвом та реалізмом.: Передумови формування реалістичної традиції в Англії. Творчість Дж. Остен в критиці та літературознавстві. Особливості світосприйняття та творчої манери письменниці. Художні новаторства романів Дж. Остен «Почуття і чутливість», «Гордість і упередження», «Менсфілд-парк», «Емма».

Тема 5. Література XX – XXI ст.

Основні характеристики літературного процесу I пол. XX ст.: Зарубіжна література першої половини XX століття як культурно-історичний феномен, її періодизація і зміст, умовність хронологічних меж. Поняття новітньої літератури. Основні віхи історичного процесу першої половини XX століття.

Експресіонізм. Творчість Ф. Кафки в контексті літератури XX століття.: Експресіонізм. Його теорія і характерологія, стильові особливості. Своєрідність німецькомовного експресіонізму (Г. Тракль, Е. Ласкер-Шюлер). Творчість і філософія Ф.Кафки на тлі австрійської літератури XX століття. Проблема влади, основні ознаки існування людини в XX ст. і їх відображення у творчості й долі Кафки (“відчуження”, абсурд, ідея “метафізичної бюрократії”).

Література «втраченого покоління» та її національні інваріанти.: Перша світова війна та її вплив на літературний процес I пол. XX ст. Перша світова війна у дзеркалі пропаганди, масової свідомості та художнього бачення. Зміст поняття «втрачене покоління».

Література «потoku свідомості».: Поняття «потoku свідомості» у філософії й літературі I пол. XX ст. Ідеї У.°Джеймса, А. Бергсона, З. Фрейда та їхній вплив на літературний процес. «Потік свідомості» як подальший розвиток художнього психологізму і радикальна форма внутрішнього монологу. Потік свідомості та автоматичне письмо: типологічні збіги та відмінності. Три рівні «потoku свідомості». Потік свідомості в англійській літературі міжвоєнної, соціально-історичні, філософські і художні передумови поширення його естетичних принципів.

Загальна характеристика літературного процесу II пол. XX ст.: Історико-філософські координати II пол. XX ст.: повоєнна геополітична ситуація, поява ядерної зброї, Холодна війна й «гонитва озброєнь», сексуальна революція, суспільство споживання, розвиток телекомунікаційних технологій, розпад останніх імперій та процес деколонізації. Формування «постмодерністської чуттєвості» як світоглядного комплексу: відчуття світу як хаосу, кризис довіри до метанаративів, тотальний релятивізм, епістемологічна невпевненість, іронічний модус. Друга Світова війна та її вплив на розвиток гуманітарної думки II пол. XX ст. «Негативна естетика» Теодора Адорно.

Національні літератури Західної Європи у II пол. XX ст. : Своєрідність літературного процесу у Великій Британії у II пол. XX ст. «Вікторіанське

відродження» 60-х рр. Постколоніалізм та проблема «англійськості». Британський інтелектуальний роман 50-70-х рр. XX ст. як відгук на виклики часу. Концепція «грецького світла» в естетиці Дж.Фаулза.

Постмодернізм у світовій літературі II пол. XX ст.: Постмодернізм як світоглядний комплекс: походження терміну, його змістовна еволюція. Філософська база постмодернізму: ідеї Ж.-Ф. Ліотара, М. Фуко, Ж.°Дельоза, Ф. Гваттарі, Ж. Дерріда, Ж. Бодрійяра, Р. Барта та ін. «Постмодерністська чуттєвість». «Вавілонська бібліотека» Х.Л. Борхеса – квінтесенція постмодернізму як культурфілософського феномену та літературного напрямку.

VI. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

I. Лінгвістичний аналіз художнього тексту:

1. Functional Stylistics. The Routledge Handbook on Stylistics. URL : <https://www.routledgehandbooks.com/doi/10.4324/9781315795331.ch3>.
2. Yefimov L.P. Yasinetskaya E.A. Practical Stylistics of English. Vinnytsia: Nova Knyha Publishers. URL : <http://surl.li/fwkjv>.

II. Вступ до мовознавства:

1. Кочерган М.П. Вступ до мовознавства. К.: ВЦ “Академія”, 2014.
2. McCabe A. An Introduction to Linguistics and Language Studies. Equinox Publishing (UK), 2017.

III. Теоретична граматика:

1. Крилова Т.В. Граматика англійської та української мов: конспект лекцій. К.: Вид-во Нац.авіац.ун-ту «НАУ-друк», 2009.
2. Bas Aarts. Oxford Modern English Grammar. Oxford University Press. URL : <https://lib.pardistalk.ir/library/Oxford-Modern-English-Grammar.pdf>

IV. Лексикологія:

1. Козлова Т. О. Іконічність у лексиці індоєвропейської прамови. Запоріжжя : Кругозір, 2015.
2. Andreichuk N. I., Babeliuk O. A. Contrastive lexicology of English and Ukrainian languages: theory and practice: textbook. Kherson: Publishing House “Helvetika”, 2019.
3. Ginsburg R.S. Course in Modern English Lexicology. URL <http://surl.li/fwklt>
4. Potiatynyk U. All about Words: An Introduction to Modern English Lexicology 1: навч.-метод. посібник. Львів: ПАІС, 2014.

V. Історія англійської мови:

1. Верба Л. Г. Історія англійської мови : навч. посібник. для студ. вищ. навч. заклад. Вид. 3, виправл. Вінниця : Нова Книга, 2012. 296 с.
2. Baugh A.C. History of the English language. Routledge, 2019. 408 p.

3. Geldeeren Elly van. A History of the English Language. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 2014. 338 p.

4. Viney Brigit. The History of the English Language. URL : <http://surl.li/fwklly> .

VI. Вступ до германської філології:

1. Жлуктенко Ю.О., Яворська Т.О. Вступ до германського мовознавства. К.: Вища школа. URL: <http://surl.li/fwkmlh> .

2. Левицький В.В., Кийко С.В. Практикум до курсу “Вступ до германського мовознавства”. URL : <http://surl.li/fofgw> .

3. Minkova Donka. *A Historical Phonology of English*. Edinburgh Textbooks on the English Language – Advanced. Edinburgh: Edinburgh University Press, 2014.

VII. Стилїстика:

1. Лотоцька К. Стилїстика англійської мови. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. 254 с.

2. Красовицька Л. Є. A Manual of English Stylistics : навч. посіб. зі стилістики англ. мови для студ. укр. мовно-літ. ф-ту імені Г. Ф. Квітки-Основ'яненка. Харків : ХНПУ, 2017. 117 с.

3. Functional Stylistics. The Routledge Handbook on Stylistics. URL : <https://www.routledgehandbooks.com/doi/10.4324/9781315795331.ch3>

4. Gibbons A., Whiteley S. Contemporary Stylistics: Language, Cognition, Interpretation. Edinburgh University Press, 2018.

5. Alisoy H. Exploring English Stylistics: A Comprehensive Guide for English Teachers. Nakhchivan Sate University, 2023.

VIII. Теорія та практика перекладу:

1. Гудманян А.Г., Сітко А.В., Єнчева Г.Г. Основи перекладознавства : навчальний посібник. Вінниця : Нова Книга, 2020. 352 с.

2. Корунець І.В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад). Вінниця: Нова книга. URL : <http://surl.li/dfxde>.

3. Ребрій О.В. Вступ до перекладознавства : конспект лекцій для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» факультету іноземних мов. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2016. 116 с.

4. Munday J. Introducing Translation Studies Theories and Applications. Routledge, 2016. 394 с.

5. Handbook of Translation Studies. In 5 volumes. Edited by Yves Gambier & Luc van Doorslaer. CETRA, University of Leuven / Stellenbosch University, Amsterdam / Philadelphia: John Benjamins Publishing Company. 2010-2023.

IX. Теорія та методика навчання іноземної мови:

1. Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів К. : Ленвіт, 2013.

2. Конспект лекцій з дисципліни «Методика навчання іноземних мов» : для студентів 5 курсу ф-ту «Референт-перекладач», які навчаються за спец. 035 Філологія (Переклад) / Нар. укр. акад., [каф. теорії та практики пер. ; авт.-упор. І. Ю. Гусленко]. Харків : Вид-во НУА, 2018.

Х. Історія зарубіжної літератури

1. Васирина К. М., Кравченко Я. П., Ніколова О., Тупахіна О. В. Історія зарубіжної літератури : методичні рекомендації до кваліфікаційного екзамену для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра спеціальності «Філологія». Запоріжжя: ЗНУ, 2019.

2. Давиденко Г., Чайка О. Історія зарубіжної літератури XIX – поч. XX століття. URL : <http://surl.li/fwkqz> .

3. Європейські цінності у художніх текстах = European Values in Literary Arts : навч. посіб. / О. Тупахіна, К. Васирина, О. Ніколова, С. Черкасов. Запоріжжя: ЗНУ, 2021.

4. Ковбасенко Ю.І. Антична література: навчальний посібник. К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2012.

5. Ковбасенко Ю.І. Література постмодернізму: по той бік різних боків. URL : <http://surl.li/fwkrg> .

6. Новітня зарубіжна література : навч. посібник для студентів IV курсу ф-ту роман. філології / авт.-упоряд. Юрчук О.О. Київ : КНЛУ, 2016. 136 с.

7. Федорак Н. Ключові тексти середніх віків і Відродження (Західна Європа). Навчально-методичний посібник. Львів : Український католицький університет, 2021.

8. Шаповалова М. С., Рубанова Г. Л., Моторний В. А. Історія зарубіжної літератури. URL : <http://surl.li/fwkro> .

Голова фахової
атестаційної комісії

Світлана ЗАПОЛЬСЬКИХ